

LXI.

1786. jan. 25. Kolozsvár.

Sepsiszentkirályi Agh István unitárius püspök temetési meghívója.

Méltóságos Úr,
nékem nagy tisztelettel említendő
patronus Uram!

A mult, sok szomorú változásokkal teljes ó-esztendőből ez mostan folyó újesztendőre való kivezésemmel, midőn reméllem vala vigasztaltatásomat, imé csakhamar ezen esztendőnek kezdete lön szomorúságimnak és bánatimnak is kezdete, mivel szemeimnek gyönyörűségétő, kibén szüntelen gyönyörködöm vala, megfosztattam, s annak továbbra való látásától elzárattattam. Az én koronám, ki vala fejem ékessége, ki mindenek előtt tündöklök, ragyog vala, én mellőlem elrontatott, amidőn édes, kedves férjem, néhai nagy emlékezetű *S. Sz. Királyi tiszteletes Agh István* uram velem csendesen töltött házassági napjainak 23-dik, életének penig 77-dik esztendejében a szomorú halál által ezen holnapnak 21-dik napján, délutáni 5. és 6. órák között a szabadoson uralkodó bölcs Úr istennek sz. tetszéséből, mint valami csendes álm által kimulván, elköltözött; hagyván énnékem és két gyermekeinek igen szomorú keserűséget. A kinek is már csak meghidegedett tetemeinek utolsó tisztességtétele, az elsőbeknek tetszéséből határozottatott a mostan közelebbbről jövő Böjtelő-hava 5-dik napjának délelőtti 10 órájára. Amikorra a méltóságos úr maga megjelenését a méltóságos úrasszonnyal együtt szomorú

szívvel instálom. Mely szomorú jelentésem mellett, midőn továbbra is magamat tapasztalt úri gratiájába ajánlanám, maradtam

a Méltóságos Úrnak

Kolosvárott, Boldog-Asszony havának 25-dik napján 1786.

megszomorodott alázatos szolgálója:

Arva Almási Susánna.

Czím: Méltóságos T. Sz. Györgyi Thorotzkai Mihály úrnak, stb.

Kotsárd.

S. o. miss.

LXII.

1786. márcz. 23. Szentgericze.

Id. Kozma Mihály levele Iszlai Sámuelnek.

Spectabilis Domine, domine mihi colendissime!

Elvettem t. Körispataki úrtól azt a régi fundationalis vagy collationalis levelet; de úgy tudom, amint a visitation is eléforgott, hogy recens testamentalis levele is van néhai t. talám Iszlai József uramnak valami rétről. E felől kérdém t. Körispataki uramat, miért nem hozta le; de azt mondá, hogy a dékánynál nicsen, hanem amint a dékány referálta az uraknál vagyon. Azt is bevárom pénteken; ne hogy valami rossz következék eltitkolásából; mert tudom, hogy vagyon, és el nem hallgathatom. Ha pedig a Guberniumba s consequenter a Kamarára megyen, mint a parancsolat tartja, úgy is elékérk; talán resentiálják is. Maga kell pedig az originál, hogy vidimaztathassam.

E mellett panaszképen írja cédulájában a t. uram fia Sámuel, miképen ők valami jószágot vettek, hogy ott megtelepedjenek, melyre én is onszoltam őket a mult visitatiókor, de az urak épen obstálnak odatelepedéseknek. Ez miképen légyen, épen nem concooperálhatom, holott az uraknak kellene abban ügyekeznii, hogy az a kicsin ecclésia szaporodnék, s hogy lehessen az, hogy ezzel ellenkezzenek; mely az ecclésiához s vallásunkhoz való idegenségnek bizonyos jele. Vagy nem tudom, mi titkos okból származhatik ez, ha igaz; hiszem *Pertinax bonitas vincit malos*. Még a gonosz kívaszt is könnyebb kenyérrel, mint kergetéssel szelidíteni; török mondás: *Ha ellenséged csak akkora is mint egy hangya, elefántok közzé számláljad*. Hadd telepedjenek szegények, ha akarnak, hiszem úgy hamarébb lehet a czélt elérni, melynek módját most nem lehet megejteni. *Sapientii satis! In reliquo me favori commendans sum*

Spectabilis D. Vestrae

Sz. Gericze, 23. Martii 1786.

Servus humilimus

Michael senex Kozma, m. pr.

P. s. A papyrosból épen kifogyatott a sok fundationalis levélirás.

P. s. Nem tudhatom mi az oka, hogy Iszlóból épen semmiféle collecta nem akar jönni; vagy talán végső kiszáradásra indult a kútfő? Semmit nem hozott t. Kőrispataki uram a Gubernium parancsolatja mellett publicalt göttingai templom építtetésére. Talán ő kegyelme nem jár el a maga hivatalában, vagy mi dolog. A minapi collectában sem administrált ő kegyelme Iszlóból semmit is, talán nem is jelentette az

uraknak, holott a tekintetes úrnak kellene *ex officio* abban munkásnak lenni, hogy a communitásunk épen ne fogyna el

Czím: Spectabili domino domino *Samueli Iszlai* de eadem, ecclesiarum in circulo Marusensi unitariorum inspectorum curatorum alteri, etc.

Iszló.

I. o. miss.

LXIII.

1786. ápr 12. Kolozsvár.

Lázár István püspök levele Iszlai Sámuelnek*)

Spectabilis Domine,

Domine mihi distincta veneratione colendissime!

Szintén elközelítvén Isten kegyelmességéből azon húsvéti szent innepnapok, melyekben a mi jóltévő Istenünknek szent fia, az Úr Jézus Kristus halálában, s a halálból volt dicsőséges feltámasztásában hozzánk megmutatott nagy szeretetéről a végre rendeltetett különös isteni tiszteletnek végbenvitelével szoktunk háládatosságunk bizonyítására emlékezni; azon isteni tiszteletnek s szolgálatnak a tekintetes úr parancsolatja szerint maga úri házánál leendő végben vitelére, hivatalombéli kötelességem aztat kívánván, kiküldöttem ezen levelemet praesentáló deákunkat, ugyanint *Koronka Mójzes* nevezetű ifjat, kívánván teljes szívemből a tekintetes úrnak s tekintetes szép úri házának azon szent innepi napokra leendő békességes felvirradásokat, s azoknak üdvességes elfolyásával s sokaknak recursussával való megörvendeztetéseket!

Emellett kívántam eztet is jelenteni, hogy én

* A levél borítékja elveszett.

a tekintetes úrnak mind maga hozzám utasított két rendbéli leveleiből s mind közelebbről kedves fiától is az elmúlt fársáangi napokban, papja változtatása iránt értett akaratját két versben is és most már harmadikszor megírni tiszteletes diaecesaneus esperest *Kozma* Mihály uramnak el nem mulattam; de mind eddig a quindenalis sedria által nem adatott fel ezen differentia a repr. consistoriumnak; hanem szintén azesetre érkezett levelében megírta tiszt. esperest uram a consistoriumnak a tekintetes urak ezen akaratjokat, annectálvan azon leveléhez in accluso azon levellet is, mely az iszlai dékán *Demeter* Zsigmond ö kegyelme subscriptiója alatt iratott tit. tiszteletes esperest uramnak. És e szerént már e mái napon léssen consistorialis confluxusunk, s annak alkalmatosságával előfordul ezen dolog is, és reménlem hogy per transpositionem fog orvosoltatni a malum. De, hogy másképen orvosoltassék, az épen lehetetlen moraliter, tudnia illik a felséges rendelésekre nézve, melyek ellen cselekednie a consistoriumnak, sőt még csak gondolnia is, nem lehet, se másoknak. Én mea opinione, melyet tiszteletes esperest uramnak is in privato közlettem vala nem régiben levelem által, jónak itélném az mostan Adorjából Nyomátra szolgáló tiszteletes papot Iszlóra tenni, s az iszlait Nyomátra; mivel azon pap atyafit tudom bizonyoson igen szelid jámbor s jó lelkű embernek, a mennyiben reflectalok deaki állapotjára; actor is jó, ha szinte nincsen is eminens tudománya; de talám az iszlai ecclesia is gyengécske, s az eminensebb tudományú papokkal, kik ex co jobbacska ecclesiában vagynak nem lehetne transpositiot tenni. Ezek tekintetes úr az én vélekedésim, melyeknek jelentésével a tekintetes úr

szíves affectiojában ajánlott, *sum constanti veneratione praetiti. spectabilis domini.*

Claudiopoli, 12. Aprilis 1786.

humillimus servus

Stephanus Lázár

I. o. miss.

LXIV.

1786. ápr. 19 Szentgericze.

Id. Kozma Mihály levele Iszlai Sámuelnek.

Spectabilis Domine, domine mihi colendissime!

A tekintetes úr *procatorice* élesen kidolgozott levelére való reflexiómnak megjelentését eddig halasztván, épen elmulatni nem akartam. A jószág dolgáról, ha az úr egy árkust írna is, nagyobb világosságot nem szülne elmémben annál, mint amelyet vettem mostanában ott a szomszédban való járásomban. Lássák az urak, mert kevés haszon a léleknek az egész világot megnyerni is; de a világ mostani *faciese* is velenű épen most adatja el jószágomat.

Nem disputálok azt is, hogy az úr *legitimus* vagy *irritus obsistens*; azt tudom bizonynyal, hogy *non omne externe legitimum est interne Christianum*; úgy látom nyomát a Kristus leghosszabb prédikációjában. De igaz ez az egész újtestamentomi törvényekben is.

Az én nem várt belső idegenségemet a mi nézi, annak épen bizonytalan és különös *conceptusból* származott jele az én levelem, s abban lévő szándékom; de ebből én is azt nézem ki, mint eleven tü-

körből; hogy ha Iszlóban mind idegenség az, ami az embernek kívánságival, indulatival, és a világi conceptussal meg nem egyez: tehát úgy a Kristus minden törvénye idegenség, mert az amazokkal épen ellenkezik.

A dimoveáltatásnak nyilvánvaló példás okait, nyilván és nem sub rosa, sőt annak idejében kell vala jelenteni; hogy tudtanak volna ahoz tartozni, és ingyen ne ügyekeztenek volna.

Az *háládatlanság* utálatos véték; de, ha ez mindenütt végső megvettetést érdemel, soha senki az Isten színét meg nem látja. Nem kellene penig az embernek az kegyelmes Istennél keményebbnek lenni; hacsak azért is a mi van. Jac. 1. 23.

De azt sem lehet háládatosságnak nevezni, midőn sok esztendőkig maga zsoldján, kenyeren vitézkedő szolga csufosan vettetik el; annál is inkább; mert *Pater non portabit in equum filiorum* az Isten forumán. Megbánta volt egy király az ifiak tanácsát. In reliquo sum

spectabilis domationis vestrae

Sz. Gericze, 19 Aprilis 1786.

servus humilimus

Michael senex Kozma.

P. s Talám helyesebben és az ecclesiának és az uraknak is nagyobb tisztességére esnék ezen dimoveáltatást differálni addig, míg az világ és minden statusok mostani faciese a maga helyében állott volna; mert a mint a dolgok és azok hírei lengedeznek, Iszlónak különös papja nem lészen; meg fog számunk kevesedni De ubi nihil valeo, ibi nihil

voló; kivált, ha az tiszta gondolat is balra magyaráz-
tatik. Replicat nem várok.

Czím: Spectabili domino domino *Samueli Iszlai* de
eadem, etc. ecclesiarum in circulo Marusensi Unitá-
riarum inspectori alteri, ect.

Iszló.

I. o. miss.

LXV.

1786. aug. 27. Szent-gericze.

Kozma Mihály esperes levele Iszlai Sámuelnek.

Tekintetes Urak!

A synodus dispositióját tudom; s nem mint pri-
vatus ember, hanem mint esperest, consistor és a de-
terminationának manutentora írom candidé az urak-
nak, hogy a constitutio és ordinatio nem csak a pap
részére, hanem az ecclesiára is néz, és csak az egyik
felét forgatni, nevetésre méltó dolog. Azért az urak
a dispositio szerént, és az István úrfi egész synodus-
nak kiadott ígérete szerént hívják meg az oda ren-
delt papot és midőn az jövőben lészen, akkor meg-
jelentvén t. Kőrispataki uramnak, őkegyelme mindjárt
az házat odaengedi, egyebet is a parochiában az oda-
jött pappal igazíthatják a mint tetszik; de addig
én parancsoltam, hogy a parochiát üresen ne hagyja,
a cultust félbe ne hagyja, hanem maga hivatalát cse-
lekedje. Most is azt irtam őkegyelmének.

A mi a kihányásról való conceptust illeti, azon
kívül, hogy az enormis ausus lenne, az ellen protes-
tolok solemniter, senki azt esztelenül ne cselekedje;
mert ha mi rossz consequentiája lészen, oka ki lészen?

Ha ezen levelem ellen Kolosvárról az a facultás jő, hogy hányják ki az urak, osztán én nem szólok hozzája, de addig nem javallom. Ezt nem *hamis*, hanem igaz lélekkel, ex officio írom; hogy az urakat mortificálják, alig hihetem. A parochia dispositiója, abban zsellér szállítása, nem az uraké, van annak inspectora, van praelatura, az igazítja; én ugyan a rossz consequentiára útat senkinek nem adok. Azt candide írom az uraknak, hogy ha velem próbálnák, nem két hanem több úrfiak, azt az parasztokhoz illő ausust: soha több papot ki nem hánna valamelyik; de bizony engem se halálig, mert erre nincs activitása senkinek. Ez olyan potentia, hogyha azzal él valaki ellene: *Vim vi repellere licet*; talám a mit talál övé lészen. Vagyok az uraknak,

Sz. Gericze, 27. Augusti, 1786.

igaz lelkű szolgája
Kozma Mihály,
esperest.

P. s. Az urak levelét és arra lett ezen válaszmát az héten elküldöm Kolosvárra.

Czím: Tekintetes Iszlai *Iszlai Sámuel* úrnak, stb.
Iszló.

I. o. miss.

LXVI.

1787. jún. 13. Kolozsvár.

Lázár István püspök levele Thorotzkay Mihálynak.

Illustrissime Domine,

Domine mihi gratiose humilimeque colendissime.

A felséges királyi Guberniumnak consistoriumunkhoz, sub 8-va praesentis mensis Junii, annique cur-

rentis et Nro 5353. emanáltatott decretumát, in advoluta translatione latina, alázatosan kívántam communicálni a méltóságos úrral, melyből méltóztatik meglátni a mlgs. úr miképpen és mi okból resolváltatott s demonstráltatott légyen egyik regius comissariusúl, D. Sz. Mártonban pro 16-a hujus mensis indicáltatott generalis synodusunkban. Melyhez képest én is hivatalombeli kötelességem szerint alázatosan kérem a mlgs urat azon, hogy a nevezett napon és helyen délutáni három órára megjelenni méltóztassék. Reménlem ugyan, hogy leszen szerencsém az említett synodusban menő útamban személyesen tisztelni a méltóságos urat maga méltóságos úri házánál is; mindazonáltal, ha ezen szerencsére valamely tudtomra még nem lévő ok nem bocsátana, hogy in loco a méltóságos urat örvendetes állapotjában tisztelhessem, szivemből óhajtom! Addig is pedig mély tisztelettel maradtam,

a Méltóságos Úrnak

Claudiopoli, 13-a Junii 1787.

alázatos szolgája
Stephanus Lázár, mp.

Czím: Illustrissimo domino domino *Michaeli Torotzkai* de Torotzkó Sz. György etc. *Sz. Kotsárd.*

Melléklet: 5353. Consistorio Unitariorum!

Si quidem *Stephanus Henter* pro comissario Synodi Generalis in Comitatus Küküllő possessione Ditső Sz. Márton Die 16-a Junii celebrandae, Consistorio de dato 10-a Maji a. c. propositus, ac a Gubernio Regio denominatus, ob miseram, qua mine fruitur, valetudinem, praefatum munus in se suscipere non posse retulerit, aliumque sibi, *Michaelem videlicet*

Torotzkai in possessione Kotsárd existentem pro obeundo isthoc munere a se propositum, substitui oraverit; hac de causa non dubitabat Gubernium quoque Regium praelaudatum Michaelem *Torotzkai* pro commissario mentionatae Synodi Generalis in praefato die celebrandae denominare.

Super cuius quidem denominatione, prouti impetranti notificatio necessaria jam mittitur, ita Contistorio quoque eadem praesentibus nota redditur. E Regio M. Pr. Transilvaniae Gubernio Cibinii. Die 8-va Junii, 1787.

C. Georgius Bánffi, m. p.

I. o. miss.

David de Vajna, m. p.

secretarius.

LXVII.

1787. aug. 22. Szent-Gericze.

Kozma Mihály esperes levele Iszlaí Istvánnak és Sándornak.

Spectabiles Domini, mihi colendissimi!

Igen siető és szoros parancsolatja érkeztén a F. k. Guberniumnak t. Püspök urunkhoz, onnan nozám tegnapi napon super eo, hogy minémű excessusokkal vádoltatott *T. Körispataki* Mihály uram és fiai is, azokat sine mora adja fel t. püspök urunk. Azért, hogy ebben fogyatkozás ne légyen, kegyelmetek mindjárt az partialisban beadott instantiát és relatoriát küldje kezemben, hogy én is küldhessem t. püspök urunknak, az ő kegyelme parancsolatja szerint. Ebben fogyatkozás ne légyen, annál is inkább, hogy a szerint

fog igazodni jobban az iszlaí papság dolga. In reliquo sum spectabilium dominationum vestrarum,

Sz. Gericze, 22. Aug. 1787.

servus humillimus
Michael S. Kozma
 archidiaconus.

Czím: Spectabilibus dominis dominis *Stephano et Alexandro Iszlaidis* de Iszló etc. *Iszló.*

I. o. miss.

LXVIII.

1788. május. 23. Széplak.

P. Horváth Ferencz főgondnok meghívja Thorotzkay Mihályt az 1783. június 21-i várfalvi zsinatra.

Spectabilis ac magnifice domine!

Az F. k. gubernium engedelméből ezen esztendőben generalis synodusunk lészen az nemes Kolosvármegye aranyosi circulusában, *Várfalván*, 21-dik Junii. Gyengélkedő statusunk állapotjának gyámolgatására mindenkor, de kivált most szükséges egyben vetett vállokkal elé állanunk; kérem is az urat bizodalmon az irt terminusra közinkbe eljöni ne terheltecsék. Qui omnis prosperitatis voto maneo.

Spectabilis d. vestrae.

P. s. Hugom asszonyt s kedveseidet feleségemmel együtt atyafiságosan köszöntöm s követlek ez levélről. Épen kifogytam most az papirosból, de megérted az dolgot belőle.

Széplak, 23-a Maji, anno 1788.

Servus obligatissimus
Franciscus P. Horváth, m. pr.

Czím, külön borítékon: Spectabili ac magnifico domino, domino Michaeli Torotzkai, de T. Sz. György etc. Ex officio.

Sz. Kotsárd.

S o. miss.

LXIX.

1789. jún. 27. Szentgericze.

Id. Kozma Mihály levele Iszlai Istvánnak és Sándornak.

Spectabiles domini, domini mihi colendissimi!

Tekintetes *Simén* György és *Maróthi* István urak assecuratiojára a generale consistorium harmadszor is rendelt papot az uraknak Iszlóban, ezen levelemet mutató *Sz. Lászlai* Miklós nevű atyafit; hogy így az iszlai eddig élt ecclesia éppen meg ne haljon az urak kisebbségére, nevezetesen pedig, hogy az eddig is ide-tartozott atyafiak és kiváltképpen a mostanában lett régeni atyafiakból álló gyülekezet consoláltassék. Com-mendálom azért az uraknak bátron; a maga hivatá-lát végben viszi. A mi adjunctussit illeti, a nagyobb leánya, minthogy eddig is szolgálatban volt, ezután is atyjával nem fog maradni és így csak a felesége és egy leánykája leszen. Ez nem obstál az urak azon jótéteményének, melyet eddig usuáltak s most is szán-dékjokban vagyon, hogy az pap asztaloknál légyen; mert a papné az háznál lévő dolgot igazítja és abból kedvetlensége sem származik. Kérem azért az urakat igazítsák úgy ezen dolgot, hogy a consistorium is harmadszor is ne játszódtattassék, ezen Marosszék gyümölcse is ne periclitálódjék. Melyre nézve most nékie szándékjokat elszállíttatása iránt megjelenteni,

mihez tartsa magát, méltóztassanak. Szolgálatra való eleven ember, léssen benne az uraknak contentuma, melyet midőn én is kívánok. Sum ad ulteriora

Spectabilium dominationum vestrarum

Sz. Gericze, 27. Junii 1789.

Servus humillimus

Michael S. Kozma, m. p.

P. s. Az előttem esméretlen ifjú aszszont officiose tisztelem.

Czím: Spectabilibus dominis Stephano et Alexandro Iszlai de eadem, etc.

Iszló.

I. o. miss.

LXX.

1789. aug. 25. Bécs.

Nagy Zsigmond levele Thorotzkay Mihálynak.

Méltóságos Fő Curator Úr, nekem Gratosus Patronus Uram!

Eleget veszteglettem eddig, ideje már egyszer, hogy felébredjek, s a mlts úrhoz való alázatos kötelességemnek teljesítését tovább ne halasszam; mert eddig való késedelmemről csak könnyebben engedelmet nyerek, de ha mégis tovább hallgatnék, nem tudom micsoda orczával bocsátanám leveletem a mlgs úr eleibe, annyival is inkább, hogy már kettős kötelességgel tartozom a mlgs úrhoz: *egyikkel* mint olyan gratosus patronus uramhoz, a *kinek* csak egyedül köszönhetem már mintegy tíz esztendőktől fogva tápláltatásomat, a tudományok tanulása mellett volt

maradhatásomat, sőt ezutání egész életemet is, amennyiben erre a mlgs úr sok rendbéli kegyes jótéteményei által vetettem fundamentumot: a *másikkal* mint bölcs előjárómhoz, akinek a közelebbről volt Synodusban főcuratori hivatalra lött választását, amely nagy szívbeli öröömre értettem, éppen oly nagy szívbeli buzgósággal kívánom is, hogy az Úristen a mlgs úr életét hosszas időkre nyújtsa, nyomorúlt statusunknak igazgatására, s abban a szegény gyámoltalanoknak, akik közzé magamot is számlálom, gyámolításokra.

Én a költségemből kifogyván, elvégeztem vala magamban, hogy az őszön haza menjek s meg is írtam vala 17-dik Julii ezen szándékomat tiszteletes püspök uramnak, de tiszteletes püspök uram azzal bízata, hogy csak kerül számomra annyi költség, amellyel még a télen ide fel maradhassak. E szerint azért még az idén haza nem mégyek; ha haza kellett volna is mennem, addig nem indúltam volna, amíg a méltóságos úrnak indulásom idejét meg nem írtam volna, hogy ha a méltóságos úr valamit ad effectuandum, nékem parancsolni méltóztatott volna, annak teljesítője lehettem volna. Ha méltóztatik a méltóságos úr ide fenn létemben nékem valami iránt parancsolni, innen ritka hónap, hogy Kolosvárra bizonyos alkalmatosság ne menne s én az által örömet kívánok a mlgs úr paroncsolatjának teljesítője lenni. Nevezetesen tudom azt, hogy egy pinczetokra volt a mlgs úrnak szüksége; itt olcsón lehetne szerezni, s *Csiki* Isák kolosvári kereskedőtől, aki most szeptemberbe fog feljöni, le lehetne küldeni.

Semmi újsággal a mlgs úrnak udvarolni nem tudok, mert a Magyar Kurir úgy gondolom, mindent ki szokott karicsálni, hanem alázatosan tisztelvén a

mlgs úrnak egész mlgs úri házát, ajánlom magamat továbbra is a mlgs úr kegyes gratiájába s maradok Bétsben, 25-dik augustusban, 1789.

A méltóságos Úrnak

alázatos szolgája
Nagy Sigmond, m. pr.

Czím, külön borítékon: *v. Wien*. Illustrissimo ac magnifico domino, domino *Michaeli Torotzkai* de Torotzkó Sz. György etc.

per Budam, Debretzen. Belső-Magyar-utczában, a Sz. Györgyi uram házánál,

Claudiopoli.

S. o. miss.

LXXI.

1789. szept. 15. Kolozsvár.

Vigh Mihály levele Simén Györgynek.

Édes Méltóságos Úr!

Éppen 13. hujus vettem egy levelet az anyámtól, melyben a hazamenetelre oly erősen onszoltatom, hogy ha haza nem mennék is, mégis minél hamarább a[...] alkalmatosságával haza [...] és ekkor énnékem senki szolgálni nem tudna, mert ezen levélből vett terhes keserűségemet a levéllel együtt communicálván mind tisztelendő püspök, mind pedig professor Pákei urunkkal, a hazamenetelt teljességgel javallák, sőt hogy el se múlatnám arra onszolának; ámbár én azt is elég hatásosan előbeszélém, mely nagy az mellettem teendő hívséget ígért legyen a mlgs aszszony; de erre is csak azt felelek, hogy jobban és hamarébb szolgálhat a

mlgs aszszony is, ha én jelen leszek. Én midőn a mlgs aszszonyhoz volt szerencsénk nem advertáltam, hogy az obester önnagyságának azon praetensioját, mely szerint négy férfiat praetendál a jószágról, lehetne distingválni. De igenis lehet, mivel a tisztartó testvérünk anyjáról semmi jószágunk nem maradt; azért a mely vagyon, arról hárman vagyunk, ezekből egy most katona, a más is minél hamarabb annak való lézen, egyet pedig elbocsátani tartoznak, amely ugyan jó fundamentum. Megvallom inkább mennék ma a koporsóba, mint sem ezen én mellettem csipegő két galambocskáktól elváljam, s ha valami módon elmaradnék töllük, ebbeli bánatom zárna koporsómba. De most ugyancsak jó gondviselés alatt maradnak és különösen ígérték gondviselésöket mind ft. püspök, mind t. professor urunk, míg én szabadülhatnék. Ir mellettem püspök urunk is egy jó foganatos levelet, melyért a mlgs urat is instálom, esedezvén egyszersmind azon is, hogy méltóztatnék a mlgs úr bémenetelemre egy lovat adni, melyekben való gratiáját, ha meg nem tudnám is hálálni a mlgs úrnak, nem lenne eltitkolva ama szegény árvákkal, a milyen én vagyok, jóltévőköt jobb kezében hordozó nagy Istennél; melyekre midőn holnap, vagy holnapután alázatosan válaszát instálván elvárnám, a mlgs aszszonyt pedig tiszteivén alázatos tisztelettemmel maradtam a mlgs úrnak,

Signatum Claudiopoli, 1789. Die 15^a 7-bris

holtomig hív tisztelő szolgája

Vigh Mihály, P. herolorum.

P. S. Ismét instálom a mlgs urat, ne halassza nékem teendő resolútióját egy nap is, mivel periculum est in mora. Méltóztassék egy czigány által engemet tudósítani.

Czím : Illustrissimo ac magnifico domino, domino
Georgio Simén de Sáárd

Gy. Sz. Király.

S. o. miss.

LXXII.

1789. decz. 24. (Kövend.)

Bartók János levele Thorotzkay Mihálynak.

Méltóságos Fő Curator Úr, nékem kegyes Patronusom !

Vettem a mlgs úr levelét szíves szeretettel, melyből látom, hogy a mlgs úr hív szeretettel viseltetvén szent religiónkhoz, nem könnyen szenvedni a hívek gyülekezetiétől való különletét, azért pro renata parancsol a mlgs főcurator úr az iránt, hogy rendelnék egy papot, pro sacris administrandis in diem dominicam s. nativitatis domini nostri Jesu Christi. De minthogy így a körmünkre égni hagytuk a gyertyát, senkit a maga ecclesiájabeli functiójától el nem foghatok. De minthogy a mlgs főcurator úr parancsol, más modalitást nem találhatok, hanem Isten azt engedvén érünk, ha magam kedvetlenségére a mlgs uraknak nem lések, jó szívvel elmegyek, de úgy, hogy elsőben a magam kezére s gondviselésére bízott nyájnak pénteken jó reggel satisfaciálok, sz. úrivacsorát, administrálni fogok; onnan megmenekedvén, ottan útnak indulok, leereszke dem Isten segedelméből nagyságtokhoz, ha oly időkor érkezhelném, még azon nap, ha csak estve is élhetnénk szent communióval, ha pedig akkor nem érkezünk, szombatra fog maradni, mivel non est modus rem aliter expediendi. Mely csekély értelmem jelentése mellett, midőn a mlgs urat

szép úri házával egyetembe békességgel látni kívánám, vagyok és maradok, míg Isten életemnek kedvez, a mlgs úrnak,

Datum, anno 1789. die 24. X-bris.

alázatos szolgája
Bartók János, m. p.
 kövendi praedikátor.

P. S. A mlgs asszonyt kedves adhaacrenseivel egyetemben az Úristen éltesse; üdvösséges sz. karácsonyi inneplést engedjen érnie s eltöltenie, szivből óhajtja mind az író, mind a felesége. Amen.

Czím: A méltóságos úrnak, Thorotzkai *Thorotzkay Mihály* úrnak, az erdélyi unitaria sz. ecclák érdemes főcuratorának stb.

Kotsárd.

S. o. miss.

LXXIII.

1791 jan. 18. Bágyon.

Balla Imre levele Thorotzkay Mihálynak.

Méltóságos Főcurator Úr!

Egy örvendetes hírt hallottam csak most a mult napokban, hogy mlgs *Toroczka* *Zsuzsánna* kisasszony férjhez ment *M. Bartsai Sándor* úrhoz. Minthogy magam is örülök azon, kiváltképpen, hogy a kisasszony megmaradott szent vallásunkban, melyben (reméllem) meg is fog maradni, nem akartam ebbeli örömömet eltitkolni, hanem imé ezen levélben accludált darab papiroson contestáltam ezen új házasoknak tisztelet-tételemet. Hallván azért, hogy a mlgs főcurator úr

Kolozsvárra menendő, kaptam ezen alkalmatosságon. Kikérem azért a mlgs úrtól, hogy ezen tisztességtételemet méltóztassék kezébe adni a mlgs ifjúasszonynak, ki azt fogja communicálni mlgs kedves férjével is. Melyet midőn instálok, maradtam a mlgs úrnak,

Bágyon, 18. Jan. 1791.

alázatos szolgája a Cxtusban
Balla Imre, bágyoni unit. parochus.

Czím: Illusstrissimo domino, domino, *Michaeli Thorotzkay* de eadem etc. Ibi, ubi.

S. o. miss.

LXXIV.

1791. jún. 9. Kolozsvár.

Thorotzkay Mihály meghívója az 1791. június 16-i képviselő tanácsi gyűlésre.

Méltóságos Főcurator Úr, az Úrban kedves Atyánkfia!

Az ecclesiastica deputata commissióban felolvasatván mai napon azon gravaminák, amelyeket ezen commissió maga concinnált; concludáltatott, hogy ezen gravaminákat minden vallásbéli consistoriumok vegyék ki oly véggel in copiis, hogy azokat megfontolván, tegyék meg a magok reflexiójokat azok aránt, s a következő pénteken, úgymint 17-a Junii a. c. tartandó országgyűlésére nyújtsák bé minden haladék nélkül. Ehhez képest azért szentséges vallásunkhoz buzgó indulatjára kérettetik atyafiságosan a méltóságos főcurator úr, méltóztassék ezen mindjárt fennebb megírt dolognak igazítása végett mához egy hét, úgy-

mint 16-a Junii a. c. reggeli hét órakor tartandó consistoriális gyűlésünkre, ide, Kolosvárra, minden bizonynyal megjelenni. E consist. repraes. Claud. die 9-a Junii, anni 1791.

Extradatum per
Josephum Pákéy de eadem
 generalis Consistorii ord. jur.
 notarium Represent vero
 Actuarium.

Czím: Spectabili ac magnifico domino, domino
Michaeli Thorotzkay de T. Sz. György etc.

Ex officio.

Sz. Kotsárd.

LXXV.

1791 aug. 22 Göttingen.

Nagy Zsigmond levele Thorotzkay Mihálynak.

Méltóságos Főcurátor Úr! nékem igen kegyes Patronus Uram!

Az én oskolai esztendeim szintén elenyésznek ezeknek dicsőségesebb, de legterhesebb részéből is, melyet idegen országokon töltöttem, már csak egy ujjnyi vagyon hátra. Ha tehát örvend az hajós, midőn hosszas és nyomorúságos hajókázása után csendes révpartját közel lenni szemléli, avagy nem méltán örvendhetek-e én is? Örvendhetek bizonyára és ezen ártatlan örömem annál kimondhatatlanabb, minél bizonyosabb az, hogy ezen egész idő alatt volt szerencsém a mlgs úrban egy olyan kegyes fautoromat tisztelnem, a kinek megszűnés nélkül való jótéteményei nélkül

minden igyekezetem haszontalan lett volna. Mennyi jót nem vettem én a mlgs úrtól még édes hazámban létemben? Mennyi kegyességeit nem tapasztaltam a mlgs úrnak hazámból lett kijövelelem után is? Valójában tapasztalom, hogy a fényes nap nem csak akkor érezteti az ő melegségét az emberrel, mikor az emberhez közel vagyon, hanem akkor leginkább, a mikor attól messze eltávozott; mivel távollétemben is a mlgs úr nemcsak maga nem szünt meg vélem jóltenni, hanem e felett mind a Ven. Consistoriumban pártomat fogni, mind pedig másokat segélytetésemre felindítani kegyesen méltóztatott. Mennyivel nem tartozom hát én a mlgs úrnak? bizonyára sokkal; s ezért is (mint-hogy egyebet nem tehetek; mert mit adhatna a semmi a valóságnak?) régen felírtam én a mlgs úr emlékezetét eltörölhetetlenül az én szívembe. Megrothadnak az én tetemeim, porrá változnak belsőrészeim, eloszolnak a sírból az én testem romlandó épületének maradványai; de az én háládatosságom és tiszteletem, melylyel a mlgs úrhoz tartozom, soha örökké el nem oszolhat; sőt ha az én testemnek eloszlattatása után az én hamvaim érezhetnének, azok is a földnek több porai között beszédet tennének erről.

Ezen egy esedezésemet bátorlakodom még a mlgs úrhoz egész alázatossággal nyujtani, hogy méltóztatásék a mlgs úr engemet ennek utánna is sokszor tapasztalt kegyességében megtartani, hadd legyen kinek szárnyai alatt kezdhessen, s holtom napjáig híven is folytathassam azon majd elkezdendő szolgálatomat, melyet feljövelelem után a mlgs urak nékem deferrálni és a melyre, hogy magamat jobban készíthessem communitásunk részéről is segítséggel lenni méltóztatottak. Ezt, ha a mlgs úrtól kinyerhetem, öröm-

mel vállaimra vészem azon terhet, melynek súlyos volta nem kevésbé rettent; örömmel fogom aztat mind végig hordozni, s igyekezem mindenkor megbizonyítani, hogy én változhatatlanúl vagyok a mlgs úrnak
Göttingában, augustusnak 22-dikén, 1791.

alázatos szolgája
Nagy Sigmond, m. t. k.

Czím, külön borítékon: *de Gottingae*. Monsieur Monsieur *Michel Thorotzkai* seigneur de Torotzkó Sz. György, premier curateur des Eglises Unitaires de [...] Grande Príncipeante de Transilvan[...]

Franco.

Nürnberg,
Vienne en Autriche
Clausenbourg.

S. o. miss.

Fel[vincz]
Széke[ly-Kotsárd],
en [...]

LXXVI.

1791. aug. 22. Göttingen.

Nagy Zsigmond levele Thorotzkay Lajosnak.

Méltóságos Úrfi!

Bétsben eltöltöttem két esztendőt, itt Göttingában is már egyet; de mégsem németesedett úgy meg a vérem, hogy inkább ösztönözne az itt való maradásra, mintsem az hazamenetelre; csak indulok hát, ha Isten életemnek kedvez, októbernek 4-dik napján haza felé s úgy szándékoztam, hogy októbernek 25-dik napja táján Bétsben legyek. Ha valamit paran-

csol a mlgs úrfi, hogy Bétsben számára vásároljak és magammal Kolosvárra levigyem, ezt igen nagy örömmel megcselekszem, csakhogy bátorodom a mlgs úrfit azon instálni, hogy méltóztassék az erre szükséges pénz iránt is parancsolni, mert nekem bizony, a mint ezt a mlgs úrfi is gondolhatja, alig lesz ennyi pénzem is, melyel az útiköltséget béérhessem. Az én szállásom Bétsben lesz: *In der Leopoldstadt, in dem abgebennten Hause, no. 356, im 1.-ten Stocke.* [Ha] méltóztatik a mlgs úrfi valami iránt parancsolni, méltóztassék hozzám küldendő levelét ezen irt helyre utasítatni.] Én Bétsben mulatni fogok két-három hetet s az alatt eligazíthatom azt is, ami iránt a mlgs úrfi parancsolni fog. A mlgs úrnak se indulásom napját, sem pedig azt, hogy mikortájba fogok Bétsben lenni, nem irtam meg; instálom tehát az úrfit, méltóztassék a mlgs úrnak esztet megjelenteni és egyszersmind azt is, hová kellessék a nékem küldendő levelet Bétsben útasítani, hogyha a mlgs úr is, vagy pedig a mlgs aszszony valami iránt parancsolni méltóztatnak, hadd vehessem és teljesíthessem fogyatkozás nélkül a mlgs urak parancsolatját. Alázatosan tisztelvén a mlgs aszszonyt és a mlgs kisasszonyt. Maradok a mlgs úrfinak,

Göttingában, augusztusnak 22-dikén, 1791.

alázatos szolgája

Nagy Sigmond, t. m. k.

Czím: Méltóságos Torotzkó Sz. Györgyi Torotzkai Lajos úrfinak.

Szekely Kotsárd.